

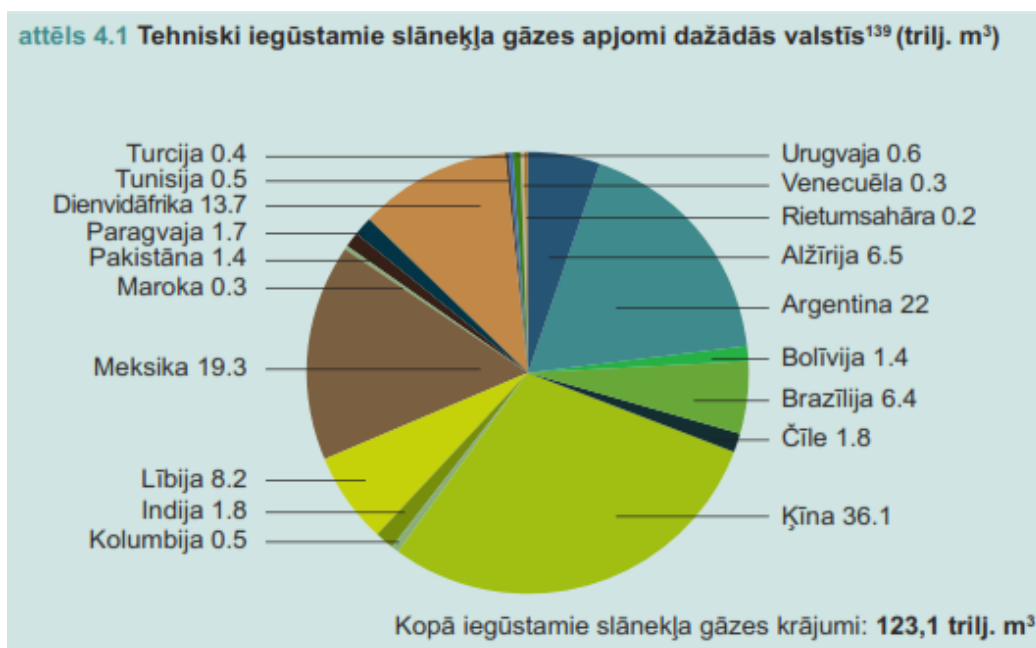
Slānekļa gāzes ieguve – vai Eiropas Savienības valstis ir paraugs attīstībai?

CEE Bankwatch Network misija ir novērst starptautiskā attīstības finansējuma izmantošanas negatīvu ietekmi uz vidi un sociālo attīstību, un veicināt alternatīvus risinājumus un sabiedrības līdzdalību.

Slānekļa gāzes ieguve rada daudzus nozīmīgus riskus klimatam, videi un iedzīvotāju veselībai, ko jau Ziemeļu valstīs ir grūti novērst. Paplašinot slānekļa gāzes ieguvi uz globālo Dienvidu valstīm, it īpaši uz tām, kurās politiskais un vides pārvaldības ietvars ir salīdzinoši vājāks, jārēķinās ar risku palielināt globālo atkarību no fosiliem energoresursiem, augošām siltumnīcefekta gāzu emisijām, kā arī būtiskiem riskiem vietējām kopienām un videi.

Slānekļa gāze – globāls resurss

Slānekļa gāzes ieguves potenciāls tiek pētīts ne tikai Eiropā, bet arī attīstības valstīs. Līdz šim slānekļa gāzes iegulas ir konstatētas Alžīrijā, Lībijā, Marokā, Tunisijā, Dienvidāfrikā, Argentīnā, Brazīlijā, Bolīvijā, Čīlē, Kolumbijā, Meksikā, Paragvajā, Urugvajā, Venecuēlā, Indijā, Pakistānā un Ķīnā.ⁱ Lai gan daudzas no šīm iegulām līdz šim nav apgūtas, Ķīnā notiek aktīvi izpētes darbi, kur tādi uzņēmumi kā „Shell” jau ir sākuši investēt lielos apjomos.ⁱⁱ Tāpat izpētes darbi notiek Dienvidamerikā, it īpaši Argentīnā.

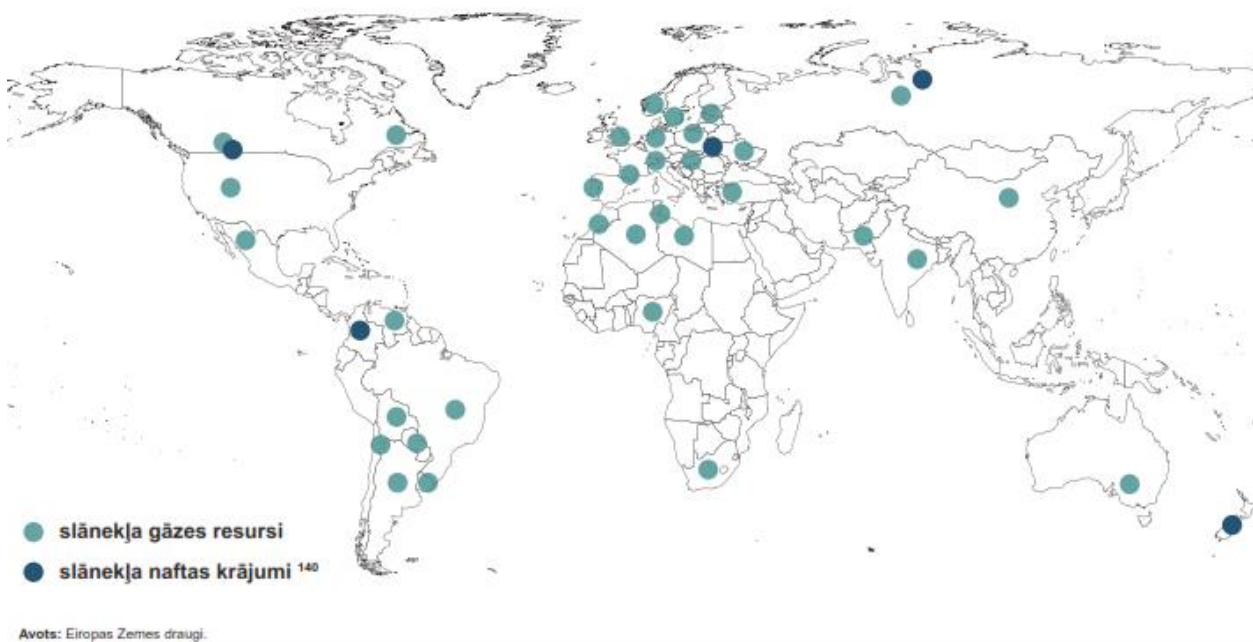

Avots: <http://geology.com/energy/world-shale-gas>, izmantotie skaitļi tika konvertēti no kubikpēdam uz kubikmetriem

Paaugstinātie riski videi un cilvēku veselībai attīstības valstīs

Tūkstošgades attīstības mērķi (TAM) kā vienu no globālām prioritātēm izvirza samazināt ar enerģijas patēriņu saistīto nabadzību attīstības valstīs. Tomēr TAM 7.mērķis paredz arī nodrošināt vides ilgtspēju. Eiropas Savienība ir parakstījusi apņemšanos un uzņēmusies saistības veicināt šī mērķa sasniegšanu.

Eiropas Parlamenta Attīstības komiteja jau ir norādījusi uz riskiem, ko rada ES atbalsts slānekļa gāzes ieguves darbībām attīstības valstīs. Šī komiteja aicināja pieņemt rezolūciju, kura atzītu nopietnās bažas par slānekļa gāzes ietekmi uz vides ilgtspēju, it īpaši ietekmi uz globāliem mērķiem klimata pārmaiņu jomā; ietekmi reģionos, kuros ir nepietiekami ūdens resursi un potenciālu ietekmēt pārtikas un ūdens apgādi, kā arī ietekmi, kādu slānekļa gāzes ieguves attīstība var atstāt uz zemes „sagrābšanu”.ⁱⁱⁱ

Augstais ūdens piesārņojuma risks, ko rada darbības, kurām nepieciešams liels ūdens daudzums, var kļūt par nozīmīgu problēmu, radot ūdens trūkumu. Kā ziņojumā norāda Attīstības komiteja, tad tas var būtiski apdraudēt „TAM 7. mērķa sasniegšanu attiecībā uz pieeju tīram ūdenim un pārtikas drošību”.

Līdzšinējā pieredze Ziemeļamerikā, kā arī pirmie dokumentētie gadījumi Eiropā rāda, ka hidrospridzināšanas process rada būtisku ietekmi uz cilvēku veselību, vidi un klimata pārmaiņām. Tas raisa bažas par to, kādus standartus slānekļa gāzes ieguves uzņēmumi piemēros attīstības valstīs. Pieredze rāda, ka valstīs ar zemāku kapacitāti ieviest prasības vides un veselības aizsardzības jomā, būtiski pieaug arī riski. Balstoties uz pieredzi par uzņēmumu darbību citās energoresursu ieguves un pārvades jomās,^{iv} ir iespējams, ka slānekļa gāzes ieguve veicinās tālāku

vides degradāciju, korupciju, cilvēktiesību pārkāpumus, sociālus konfliktus. Maz ticams, ka tā sniegs ieguldījumu nabadzības samazināšanā.

Vairāki no līdz šim izpētītajiem gadījumiem^v uzrāda augstu risku, ka Eiropas uzņēmumi, kas darbojas netradicionālās gāzes un naftas resursu ieguves jomās, „dažādās valstīs piemēro atšķirīgus drošības standartus”. Uz to norāda arī Eiropas Parlamenta Attīstības komiteja. Tādēļ ir svarīgi, lai Eiropas uzņēmumi, kas attīstības valstīs veic ar slānekļa gāzes ieguvu saistītas darbības, piemēro atbildīgus standartus neatkarīgi no darbības veikšanas vietas. Eiropas Komisijai būtu jāizmanto iespējas stiprināt saistošus standartus par multinacionālu uzņēmumu veiktās darbības atbildību un saistībām attiecībā uz sociālajām un vides tiesībām.

ES jau ir atzinusi, ka uz ilgtspējīgu attīstību Eiropā nedrīkst raudzīties izolēti, un norādījusi, ka „ilgtspējīgai attīstībai Eiropā ir vajadzīgas rūpes par pārējās planētas aktīvu iesaistīšanos ilgtspējīgā attīstībā.”^{vi}

Papildus informācijai:

Alda Ozola, CEE Bankwatch Network nacionālā koordinatore Latvijā

Adrese: Meža iela 4, Rīga, LV-1048, Latvija

Tel. +371 29173047

e-pasts: alda@lanet.lv

Izmantotie avoti:

ⁱ <http://geology.com/energy/world-shale-gas/>

ⁱⁱ “Shell plans to invest \$1bn to explore shale gas in China”, 23/08/2012, Reuters (http://www.qatar-tribune.com/data/20120822/content.asp?section=Business2_2)

ⁱⁱⁱ Attīstības komitejas viedoklis par slānekļa gāzes un slānekļa naftas ieguves ietekmi uz vidi, kas iesniegts Eiropas Parlamenta Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komitejai (2011/2308(INI)); Ziņotājs: Catherine Grèze, 2012. gada 19.jūnijs (<http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+COMPARL+PE-486.208+02+DOC+PDF+V0//EN&language=EN>)

^{iv} Vairāk par uzņēmuma „Shell” darbību ārpus Eiropas var lasīt šeit:

“Shell: Erratum to the annual report”, Friends of the Earth International, 2011. gada maijs

(http://www.foeeurope.org/sites/default/files/publications/FoEE_Erratum_Shell_2010_0511.pdf)

“Marginal Oil - What is driving oil companies dirtier and deeper?”, Friends of the Earth Europe, 2011. gada maijs

(http://www.foeeurope.org/publications/2011/Marginal_Oil_Layout_13.PDF)

^v <http://www.foeeurope.org/shell-must-take-responsibility-niger-delta>

<http://www.foeeurope.org/voices-tell-shell-clean-up-its-mess-220512>

^{vi} Eiropas Komisijas komunikācija Eiropas Savienības Padomei un Eiropas Parlamentam. Ārlietu dienests: Tematiskā programma vides un dabas resursu, tostarp enerģijas, ilgtspējīgai apsaimniekošanai, 25/01/2006, Nodaļa 2:1. <http://tinyurl.com/y5voqnh>

Šis informatīvais materiāls ir sagatavots ar Eiropas Savienības finansiālu atbalstu. Par šī materiāla saturu atbild CEE Bankwatch Network, un tas nevar tikt uzskatīts par Eiropas Savienības oficiālo viedokli.